

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 191/07-28

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 17. januára 2008 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka a zo sudcov Petra Brňáka a Lajosa Mészárosa o sťažnosti JUDr. D. Ď., H., zastúpeného advokátom JUDr. J. H., B., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 64/99 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo JUDr. D. Ď. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 64/99 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava III prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 64/99 konal bez zbytočných prietáhov.

3. JUDr. D. Ď. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 80 000 Sk (slovom osemdesiatisíc slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. JUDr. D. Ď. p r i z n á v a úhradu trov konania v sume 7 492 Sk (slovom sedemtisíc- štyristodevät'desiatdva slovenských korún), ktoré je Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý zaplatiť na účet advokáta JUDr. J. H., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 11. júla 2007 doručená sťažnosť JUDr. D. Ď. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 64/99.

Z obsahu sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal 9. júna 1999 okresnému súdu žalobu o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy a určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti spoločne s návrhom na vydanie predbežného opatrenia na zákaz disponovať s nehnuteľnosťou. Do dňa podania sťažnosti ústavnému súdu nebolo vo veci právoplatne rozhodnuté a vydané predbežné opatrenie bolo v dôsledku nesprávneho postupu okresného súdu a podaných odvolaní zrušené.

Predseda okresného súdu v odpovedi sp. zn. Spr. 2121/2006 z 20. júna 2006 na sťažnosť sťažovateľa na priet'ahy v konaní uviedol, že sťažnosť, pokiaľ ide o nariadenie

predbežného opatrenia, kvalifikuje ako nedôvodnú, v časti o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy ju kvalifikoval ako dôvodnú.

Sťažovateľ žiadal, aby ústavný súd vo veci takto rozhodol:

„Okresný súd Bratislava III. v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 64/99 porušil a porušuje právo sťažovateľa:

JUDr. D. Ď. (...), aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Okresnému súdu Bratislava III. v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 64/99 prikazuje konať vo veci bez zbytočných prieťahov ako nezávislý a nestranný súd zriadený zákonom.

JUDr. D. Ď. priznáva primerané finančné zadostučinenie vo výške 1 000 000.- Sk, ako aj náhradu trov právneho zastúpenia vo výške 7 492.- Sk, ktoré je Okresný súd Bratislava III. povinný zaplatiť na účet advokáta JUDr. J. H., (...) a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti nálezu Ústavného súdu SR.“

Ústavný súd sťažnosť predbežne prerokoval a uznesením č. k. I. ÚS 191/07-12 z 11. októbra 2007 ju prijal na ďalšie konanie. Na výzvu ústavného súdu právny zástupca sťažovateľa aj predseda okresného súdu oznámili, že súhlasia s prerokovaním veci bez ústneho pojednávania. Ústavný súd preto podľa § 30 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) upustil od ústneho pojednávania.

Predseda okresného súdu predložil ústavnému súdu listom sp. zn. Spr. 3731/2007 z 21. novembra 2007 stanovisko zákonnej sudkyne a uviedol, že sa s ním v plnej miere stotožňuje. V stanovisku je uvedené:

„V danej právnej veci Vám ako zákonný sudca vo veci oznamujem, že spis mi bol v zmysle rozvrhu práce pridelený dňa 28. 09. 2005.

Obratom dňa 07. 10. 2005 som dala vypracovať v zmysle pokynu KS v Bratislave, opravné uznesenie. VSÚ toto vypracoval dňa 7. 11. 2005, po právoplatnosti uznesenia bol spis odstúpený KS v Bratislave. Zrušujúce uznesenie sa vrátilo z KS dňa 26. 04. 2006, bolo

u VSU, ktorý ho doručoval. Prípisom zo dňa 02. 06. 2006 som vyzvala PZN na úpravu okruhu účastníkov konania, nakoľko z jeho sťažnosti predsedovi súdu som sa dozvedela, v spise taká informácia nebola, že vlastníctvo k spornej nehnuteľnosti prešlo v podiele ½ na nového vlastníka.

Dňa 25. 10. 2006 som návrh na vydanie predbežného opatrenia zamietla, na odvolanie navrhovateľa bola vec postúpená na rozhodnutie KS v Ba, odkiaľ sa vrátila 15. 10. 2007. VSÚ doručoval rozhodnutie II. stupňového súdu účastníkom konania.

V súčasnosti bolo vyhovené navrhovateľovi a pribratý do konania odporca 3., uznesenia sa doručuje, po právoplatnosti tohto uznesenia bude obratom rozhodnuté o predbežnom opatrení a ďalších procesných návrhoch navrhovateľa.

Poukazujem nato, že podania navrhovateľa, resp. jeho právneho zástupcu sú zmätočné, nerozlišuje medzi návrhom na vydanie predbežného opatrenia a návrhom vo veci samej, čo značne sťažuje plynulosť konania.

Vec sledujem a konám bez prietáhov.“

Ústavný súd zo spisu okresného súdu sp. zn. 12 C 64/99 zistil nasledovný priebeh konania:

Dňa 9. júna 1999 bola okresnému súdu doručená žaloba o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti spolu s návrhom na vydanie predbežného opatrenia podľa § 74 a nasl. Občianskeho súdneho poriadku. Súdny poplatok vo veci bol zaplatený 15. júna 1999. Súd dal pokyn na pripojenie spisu sp. zn. 19 Cb 146/99 a uznesením č. k. 12 C 64/99-49 z 13. júla 1999 vydal predbežné opatrenie, ktorým odporcovi zakázal scudzovať, zaťažovať právnymi a vecnými bremenami nehnuteľnosť zapísanú na LV č. 3449, parc. č. 13461/22, súpisné č. 1326 nachádzajúcu sa v katastrálnom území B. mestská časť N. a uložil mu zdržať sa stavebných a iných úprav tejto nehnuteľnosti. Proti uzneseniu sa 20. júla 1999 odvolal odporca v 1. rade. Okresný súd opakovane doručoval uznesenie žalovanému v 2. rade a správcovi konkurznej podstaty. Spis bol 23. novembra 1999 predložený Krajskému súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) na rozhodnutie o odvolaní, ktorý ho 13. septembra 2000 vrátil okresnému súdu ako predčasne predložený. Následne krajský súd po opätovnom predložení spisu okresným súdom 21. decembra 2005 uznesením č. k. 4 Co 514/05-131 z 31. marca 2006 zrušil

uznesenie okresného súdu v spojení s opravným uznesením a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Okresný súd o predbežnom opatrení rozhodol uznesením č. k. 12 C 64/99-167 z 25. októbra 2006, ktorým návrh na vydanie predbežného opatrenia zamietol. Sťažovateľ sa proti uzneseniu 10. novembra 2006 odvolal a spis bol doručený na rozhodnutie o odvolaní krajskému súdu 5. januára 2007. Krajský súd uznesením č. k. 4 Co 4/07, 4 Co 344/07-177 zrušil napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie, odvolanie sťažovateľa proti výzve na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie odmietol. Okresný súd uznesením č. k. 12 C 64/99-188 z 20. novembra 2007 pripustil do konania ako odporcu v 3. rade S., spol. s r. o., B..

II.

Sťažovateľ sa sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia svojho základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou odstránenie stavu právnej neistoty je podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov (II. ÚS 61/98), pričom tento účel možno zásadne dosiahnuť právoplatným rozhodnutím alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (II. ÚS 219/04).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou judikatúrou (I. ÚS 70/98, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 221/04) zohľadňuje tri kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej

súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu prerokúvanej veci.

1. Predmetom konania okresného súdu je žaloba o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy, o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti spolu s návrhom na vydanie predbežného opatrenia, ktorým sa malo zabrániť disponovaniu s nehnuteľnosťou. V danom prípade ide o bežnú súčasť sporovej agendy všeobecných súdov, podklad na rozhodnutie tvorí súdnou praxou ustálená a používaná právna úprava obsiahnutá v Občianskom zákonníku. Výklad a používanie tejto právnej úpravy sú stabilizované v pomerne rozsiahlej judikatúre všeobecných súdov, kde je upravená aj metodika ich postupu. Podľa názoru ústavného súdu možno v uvedenom prípade uznať istú skutkovú zložitosť veci, napriek tomu vychádzajúc z doterajšej dĺžky konania, jeho priebehu a dosiahnutých výsledkov ústavný súd konštatuje, že nezistil také okolnosti, ktoré by odôvodňovali viac ako osemročný priebeh konania vo veci.

2. V rámci druhého kritéria ústavný súd hodnotil správanie sťažovateľa ako účastníka konania a dospel k záveru, že sťažovateľ k prietahom v konaní neprispel. Od začiatku konania pred všeobecným súdom je zastúpený právnym zástupcom, ktorý v jeho mene reagoval na výzvy súdu, opakovane žiadal o nariadenie termínu pojednávania a sťažnosťou podanou predsedovi okresného súdu sa domáhal odstránenia prietahov v konaní.

3. Tretím kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k zbytočným prietahom v označenom súdnom konaní, bol postup okresného súdu.

Ústavný súd zistil, že konanie okresným súdom trvá už viac ako osem rokov a je poznamenané zbytočnými prietahmi. Podstatnú časť dosiaľ uskutočneného konania predstavovalo rozhodovanie o predbežnom opatrení, úkony na zabezpečenie podkladov pre rozhodnutie vo veci samej boli vykonané iba v poslednom období a v obmedzenej miere. Samotný Občiansky súdny poriadok potvrdzuje právnu a skutkovú jednoduchosť rozhodovania o predbežnom opatrení tým, že k základným predpokladom na jeho nariadenie zaraďuje iba osvedčenie nároku, ktorý má byť chránený dočasnou úpravou

pomerov účastníkov alebo má byť chránený pred obavou z marenia výkonu súdneho rozhodnutia. Pred nariadením predbežného opatrenia alebo zamietnutím návrhu na predbežné opatrenie súd nevykonáva dokazovanie, ale vychádza len z obsahu návrhu a príloh. V uvedenom prípade preto okresnému súdu postačovalo zistiť, či sú dané dôvody na uloženie predbežného opatrenia, a ak áno, či je potrebné zakázať disponovať s nehnuteľnosťou.

Právna a skutková jednoduchosť návrhov na predbežné opatrenie vyplýva tiež z toho, že Občiansky súdny poriadok sám ustanovuje pre súd pomerne krátku zákonnú lehotu 30 dní, do ktorej je potrebné o návrhu na predbežné opatrenie rozhodnúť, ak sa má dosiahnuť účel a zmysel tohto zabezpečovacieho inštitútu v občianskom súdnom konaní. V tejto lehote súd preskúma obsah návrhu na predbežné opatrenie, pripojené listiny, prípadne požiadala o vysvetlenie obsahu návrhu alebo o doplnenie niektorých právne významných okolností prípadu a môže o návrhu v zákonom ustanovenej lehote rozhodnúť. Žaloba spolu s návrhom na vydanie predbežného opatrenia bola sťažovateľom podaná okresnému súdu 9. júna 1999. Okresný súd o návrhu na nariadenie predbežného opatrenia rozhodol v zákonom určenej 30-dňovej lehote uznesením č. k. 12 C 64/99-49 z 13. júla 1999. Proti predbežnému opatreniu podali odporcovia odvolanie. Spis bol 23. októbra 1999 predložený na rozhodnutie o odvolaní krajskému súdu, ktorý ho ako predčasne predložený 13. septembra 2000 vrátil okresnému súdu. Okresný súd spis opätovne predložil na rozhodnutie krajskému súdu 21. decembra 2005, t. j. po viac ako piatich rokoch, počas ktorých vydal iba opravné uznesenie. Krajský súd uznesením č. k. 4 Co 514/05-131 zrušil uznesenie súdu prvého stupňa v spojení s opravným uznesením vo veci sp. zn. 12 C 64/99 a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Podľa § 75 ods. 6 Občianskeho súdneho poriadku ak odvolací súd zruší rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorým rozhodol o návrhu na vydanie predbežného opatrenia, súd opätovne rozhodne v lehote 30 dní, pričom lehota začína plynúť odo dňa vrátenia veci odvolacím súdom súdu prvého stupňa. V uvedenom prípade v dôsledku predchádzajúcej nečinnosti okresného súdu a značnému časovému odstupu od vydania predbežného opatrenia došlo v roku 2005 k predaju časti nehnuteľnosti, a tým k zásadnej zmene

skutočností rozhodujúcich na vydanie predbežného opatrenia. Okresný súd uznesením č. k. 12 C 64/99-167 z 25. októbra 2006 návrh na vydanie predbežného opatrenia zamietol. Sťažovateľ podal proti uzneseniu odvolanie, na základe ktorého krajský súd uznesením č. k. 4 Co 4/07, 4 Co 344/07-177 zrušil napadnuté rozhodnutie súdu prvého stupňa a vec mu vrátil na ďalšie konanie, odvolanie sťažovateľa proti výzve na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie odmietol. V konaní o určenie neplatnosti kúpnej zmluvy a o určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti okresný súd uznesením č. k. 12 C 64/1999-181 z 20. novembra 2007 pripustil, aby na strane odporcov vstúpila do konania ako odporca v 3. rade spoločnosť S., spol. s r. o., B..

Na základe uvedených skutočností sa ústavný súd nestotožnil s tvrdeniami zákonnej sudkyne vo vyjadrení k sťažnosti z 21. novembra 2007, ktoré si osvojil aj predseda okresného súdu, že vo veci sa koná bez prietáhov. Ústavný súd dospel k záveru, že okresný súd tým, že v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 64/99 dosiaľ právoplatne nerozhodol o predbežnom opatrení a vo veci samotného návrhu za obdobie viac ako 8 rokov neuskutočnil ani jediné pojednávanie, porušil základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva alebo slobody došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, prípadne nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, prípadne prikáže tomu, kto právo alebo slobodu porušil, aby vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy môže ústavný súd zároveň na žiadosť osoby, ktorej práva boli porušené, rozhodnúť o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia.

Pretože o predbežnom opatrení a v namietanom konaní nebolo do času rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti právoplatne rozhodnuté, ústavný súd prikázal okresnému súdu, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 12 C 64/99 konal bez zbytočných prietáhov.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadostučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha.

Sťažovateľ žiadal, aby mu bolo priznané finančné zadostučinenie v sume 1 000 000 Sk, a to z dôvodu, že v dôsledku bezdôvodných prietáhov v súdnom konaní došlo k situácii, keď nemohol nerušene užívať svoj vlastný majetok a vzniknutý stav ovplyvnil sociálne podmienky jeho rodiny a negatívne pôsobí na jeho zdravotný stav.

Pri rozhodovaní o priznaní finančného zadostučinenia zohľadnil ústavný súd doterajšiu dĺžku konania, obdobie poznačené zbytočnými prietahmi, zohľadnil aj skutočnosť, že sťažovateľ k doterajšej dĺžke konania neprispel a prihliadol aj na to, čo bolo v „hre“ pre sťažovateľa (určenie vlastníckeho práva k nehnuteľnosti), a tak dospel k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadostučinenia v sume 80 000 Sk primerané konkrétnym okolnostiam prípadu.

Pri určení výšky finančného zadostučinenia vychádzal ústavný súd zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza Európsky súd pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadostučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Súčasne sa pritom riadil úvahou, že cieľom primeraného finančného zadostučinenia je síce zmiernenie nemajetkovej ujmy, avšak nie aj prípadná náhrada škody.

Ústavný súd napokon rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho právnym zastupovaním advokátom JUDr. J. H. v konaní pred ústavným súdom. Ústavný súd ich priznal sťažovateľovi v sume 7 492 Sk (slovom sedemtisícštyristodevät'desiatdva slovenských korún) spolu za dva úkony právnej služby vykonané v roku 2007 po 2 970 Sk

a k tomu dvakrát režijný paušál po 178 Sk vrátane dane z pridanej hodnoty podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

Trovy konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 Občianskeho súdneho poriadku) podľa výroku rozhodnutia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. januára 2008